

כ"י ק"ח תש"פ

20

"ויקח קרח". ומתרגם התרגום: "ואתפלג קרח". עשה פילוג והפרדה.

האמונה בהשם ומעשה המצוות לא זו בלבד שאחד בלא השני אינו מספיק, אלא אף זו: שניהם צריכים להיות חבוקים ודבוקים ומשפיעים זה על זה. יתכן שיש למי שהוא אמונה בהשם, ויתכן שהוא אף מקיים מצוות, אלא שהם אצלו שני דברים נפרדים. לא מפני שהוא מאמין הוא מקיים, אלא שכך הורגל, בחינת "מצות אנשים מלמדה", או מאילו טעמים אחרים שהם, כגון מטעמים הגיוניים, מוסריים, חברתיים וכיוצא. אמרו: "גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא".² ומוכיחים מזה, שאמונה פשוטה, מבלי הכרה עמוקה, לא דיה, שהרי הגנב הזה קורא להשם שיעזרוהו לגנוב. מאמר זה יש להבינו בעומק יותר. יתכן שגנב אינו הולך לגנוב בפועל ממש, אלא מה שאינו עושה כן הוא לא מפני שמאמין בהשם, לא מפני הציווי של "לא תגנוב", אלא מטעמים אחרים. שלא כמאמר העולם ש"גנב" הוא לא זה שיכול לגנוב, אלא זה שגונב. לאמיתו של דבר, גנב הוא זה שיכול לגנוב. אם "רחמנא קריא" אינו מחייב אותו שלא לגנוב, הרי זהו שיכול לגנוב וזהו גם גנב, ומי ש"רחמנא קריא" מונעו מלגנוב, זהו שאינו יכול לגנוב. "לא יוכל לשלחה כלי ימיו", "לא יוכל לאכל בשעריו מעשר דגן" – וכי אינו יכול מצד המציאות לעשות כן? אלא מה שהתורה מונעת הרי זה אינו יכול, ככתוב: "לא יוכל העם לעלת אל-הר סיני כי אתה העדתה בנו". אם "אתה העדתה", ממילא "לא יוכל". וכן בכל המצוות. האמונה בהשם היא צריכה להיות לא מרופרת ושטחית, אלא אמונה חזקה

10
11
12

ומושרשת, שהיא היא שתמנע אותו מלגנוב והיא היא שתחייב אותו למעשה המצוות.

קרח כשאמר "כי כל-העדה בלם קדשים" ו"כולם שמעו מפי הגבורה אנבי ולא יהיה לך", האמנם כבר לגמרי בכל שאר המצוות? לא כי, אלא הוא טען שכל שאר המצוות יש לקיים לא מצד האמונה, אלא מצד נמוסים חברתיים ומדיניים וצבוריים וכיוצא, וממילא רק אותן המצוות שנמוסים אלה מחייבים אותם, ולא מה שמושה לפי דבריו "בדה מלבו". וזהו "ואתפלג קרח". עשה פילוג והבדלה בין האמונה להמעשה. אמונה לחד, ומעשה לחד. וזה היה עיקר חטאו. האמונה צריכה לחדור לתוך המעשים, לכוננם וליישרם, לקדשם ולטהרם.

21
26

תלמיד חכם וקדוש, אבל איננו לומד מוסר, נפול יפול

הנצי"ב כותב שמאטים וחמשים איש שתבעו כהונה גדולה "היו באמת גדולי ישראל בכל פרט גם ביראת ה', והיה מניעת הכהונה שהוא גורם דבקות ואהבת ה' כאש בוער בקרבם... אמנם קרח באמת היה אדם גדול וראוי לתאוצה הר"ן איש... אבל באמת תוכו לא כן היה וקנאת השררה אכלתהו... אבל קרח שהיה גדול הדור הוא היה בכוחו להמשיך אחריו רבים" ("העמק דבר", במדכו טו, א).

יש לנו כמה וכמה הוכחות על רום מעלתו של קרח. הוא אמר "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה'" (טו, ג) וככה הוא התנהג. כאשר הוא בא לחצר של און בן פלת להביא אותו לעימות נגד משה, הוא ראה את אשתו של און היושבת בחצר וסותרת קלעי שערוחיה, ומשום זה נרתע קרח לאחור ולא נכנס. הרי מש בכך צניעות גדולה (סנהדרין קט:). והנה משה רבנו חשש פן ה' יקבל את התאמצותם של ר"ן איש והצטרך להתפלל

6
11
16

"אל תפן אל מנחתם" (טו, טו). אדמו"ר ר' צדוק מעיר שה' ציוה לעשות מן מחתותיהם ציפוי למזבח, כי קדשו (יז, ב). סימן יש בדבר שמסירות נפשם כדי להתקרב ולשמש בכהונה גדולה בכל זאת קדשה את מחתותיהם. בזהר (ג/מט) מובא כי קרח היה פדוגמא של מעלה! ועוד אמרו (במד"ר יח): "חכם גדול היה ומטועני הארון". והארז"ל מצא בכתבי קודש רמו שעתיד קרח לכוזר לעזה"ב, כי סופי תיבות של "צדיק כתמר יפרח" הם 'קרח' ('ליקוטי תורה', על תהלים צב). ודוקא בפסוק זה!! ובכן צריכים לחקור אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי הקיר? (מ"ק כה:). אנו קטני-דרגא, כיצד נינצל?

שאלה זו שאלו חז"ל בענין דואג ואחיתופל, שדואג היה אב בית דין (מדרש תהלים, ג) והיה עוצר עצמו (=מתבודד) לפני אהל מועד כדי לעסוק בתורה (רש"י על שמו"א כא, ח) והיה גדול בתורה (ירוש' סנהדרין י, ב) וכן על אחיתופל אמרו שהיה מקשה ש' הלכות במגדל פורח באויר (סנהדרין קו:) והיה סופר כל אותיות התורה (שם, פירש"י: בקי בחסרות ויתרות). ולכן תירץ רבא שם: "רבותא למבעי בעיי?..." אלא רחמנא ליבא בעיי" (שם). כלומר, אין זו מעלה גדולה שהאדם יודע להקשות ולתרוץ בפלפול עצום, וגם לא מעלה גדולה שהאדם יודע כל מלא וחסר במקרא, אלא העיקר הוא "לב טוב" (רמח"ל, באגרתו מן ח' ניסן, הת"ץ, מעיר שזוהי חומרא גדולה, ולא קולא). כלומר, כל התורה לא ניתנה אלא בכדי שהאדם יבוא לידי יראת ה'. "לא ברא הקב"ה את עולמו אלא כדי שייראו מלפניו, שנאמר 'והאלהים עשה שייראו מלפניו'" (שבת לא: ע"פ קהלת ג, יד). ובכן, "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. וכל שאין יראת חטאו קודמת לחכמתו, אין חכמתו מתקיימת" (אבות, ג). ולכן, סיימו שם (סנהדרין קו:) שלא היו דואג ואחיתופל מסיקים 'שמעתא כהלכתא'. ומפורש אמרו חז"ל שדרגתו של ת"ח אינה מגעת לדרגתו של מי שהוא ירא חטא. כי ר' סימון ור' אלעזר היו יושבים ועבר לפניהם ר' יעקב. אמר אחד לחברו 'בא נקום לפניו כי הוא איש ירא חטא. ענה השני, נקום לפניו כי הוא בן-תורה. ענה הראשון "אני אומר לך שהוא ירא חטא (=דרגא גדולה) ואתה עונה לי שהוא "בן תורה" שהיא דרגא הנמוכה יותר?!"

36
מזכיר את

40

10

3

ששמענו מסיני מפי ה'. ובכן הוא שואל, כמה יש לבחור? ענה לו ר"י סלנטר אני סבור שבשעה היחידית שנותרה לך, תלמד רק מוסר. הא כיצד? אלא כאשר ימלא לבך יראת ה', אזי תוכח שבאמת יש לך זמן יותר ויותר לכל חלקי התורה, כי כולם נחוצים ביותר, ואז תוכל להקציב שעות לכל ע"כ. וכבר כתב חיד"א ("עבודת הקודש", מורה באצבע, קטע קי"ג): "מי שאינו מאבד הזמן, יש עת לכל". שהארס שהוא מסודר יוכל ללמוד ככל מקצוע ומקצוע תורני, ולהספיק את הכל.

(שבת לא) | ובכן קרת וכל הדומים לו, אמנם היו חכמים גדולים בתורה, ואף מסר נפשם למען חסידות ואהבת ה', אבל עדיין חסר להם מוסר לב. ואם זה חסר, אפשר לומר כי הכל חסר, כי הרי ייענש עוד יותר על שגיאותיו (ב"מ לג:). ואדרבה, חיד"א כותב שת"ח נכשלים עוד יותר בגבהות לב, ולכן עליהם להרבות בלימוד מוסר ("כסא רחמים" על אבות דר' נתן, פרק טז). גם "משנה ברורה" (א' ס"ק יב) רמז לזה באומרו: "וצריך האדם לקבוע לו עת ללמוד ספרי מוסר בכל יום ויום, אם מעט ואם הרבה, כי הגדול מחברו, יצרו גדול הימנו!" כלומר, ככל שהאדם עולה בחכמה, גם יצרו הרע אורב לו יותר ויותר. אמנם לא בחסאים שפלים וגסים כדרך של מחוסרי-תורה. אבל יצרו מכשיל אותו בעונות עצומים מלובשים כאילו הם "מצוות"!

וישמע משה ויפל על פניו מה שמעוה שמע *אמר רבי שמואל בר נחמני א"ר יונתן שהשוחו מאשת איש שנאמר ויקנאו למושה במדבר א"ר שמואל בר יצחק תלמד שכל אחד ואחד קנא את אשתו ממושה שנאמר ומושה יקח את האהל ונמה לו מחוץ למחנה

בסיכום: "החזק במוסר אל תרף, נצריה כי היא חייך" (משלי ד, יג) ואמרו על כך "משל לאחד מושלך תוך המים, הושיט הקברניט את החבל ואמר לו תפוש זה בידך ואל תניחהו. שאם תניחהו אין לך חיים". כך אמר הקב"ה לישראל "החזק במוסר אל תרף" (במד"ר סוף פ' שלח). ואמנם "חכמה ומוסר אוילים בזה" (משלי א, ז). הפסוק מחלק אותם לשנים, ללמדנו שיש "חכם" כמו קרח, אבל לכו אכול קנאה ואהבת שררה. זהו כאשר מוניחים 'מוסר', כי אז אין ערובה בתורה כשלעצמה שתציל את האדם מלרדת שחת. והרבה דבר על כך רמח"ל (בהקדמתו ל"מסילת ישרים"). "הן יראת ה' היא חכמה", רק היא לבדה חכמה ושאר מקצועות התורה לא ידמו לה (עיי"ש ראיותיו).

לענין בני תורה הטוענים שאין להם זמן מתן ללמוד מוסר, הינת שהם טרודים כל היום בהוויות של אביו ורבא, טוב לספר מה שענה רבי ישעאל סלנטר, כאשר נשאל ממיהו מה ללמוד, היות שהוא טרוד במחיתו כל היום. כאשר שאל לאיזה רב, ענה לו ללמוד רק הלכה למעשה. אבל ראש ישיבה אחד ענה לו ללמוד רק גמרא, כי זה בסיס הכל. ורב חכם-הרזים ענה לו ללמוד רק קבלה, כי זהו שיא נשגבות התורה. ורב אחר ענה לו ללמוד רק מקרא, כי זה מה

4

(הערה: ע"ע שיחה שלישית לפרשת עקב, ושיחה שלישית לספירת העומר)

Power of a Vort 5

No Two, No Tango

וישמע משה ויפל על פניו
 And Moshe heard, and he fell on his face (16:4).

WOULDN'T IT BE LOVELY IF WE COULD DISCUSS the main theme of *Parashas Korach* as an esoteric concept that we study on a theoretical level? Unfortunately, the reality is that *machlokes* (disputes) raging in our communities and families is far more prevalent — and, therefore, far more relevant — than we would care to admit. Rather than talk about the scourge of *machlokes* on a *mussar* level, I would like to focus on a practical exercise for a person who already finds himself embroiled in *machlokes*.

The Torah states that Moshe heard something from Korach and the rest of his detractors that made him react viscerally: *וישמע משה ויפל על פניו* And Moshe heard, and he fell on his face (16:4). The Gemara (*Sanhedrin* 110a) wonders what could have caused such a stark reaction from someone who was already quite accustomed to the Jewish people's way of

6

criticizing and complaining about his every move. What did Moshe hear at that point that made him fall on his face?

The Gemara reveals that the people suspected him of immorality. According to one opinion, they accused him of out-and-out adultery. According to another opinion, every single husband warned his wife not to seclude herself with Moshe, setting up a potential *sotah* scenario for every married woman, with Moshe Rabbeinu — the leader who had taken them out of Egypt and brought down the Torah for them from the Heavens — as the other alleged guilty party.

Now, imagine being Moshe Rabbeinu and hearing the people you cared for so patiently and selflessly accusing you of such vile acts. I think we would understand perfectly if Moshe would have replied, "You ungrateful, disgusting people! After all I have done for you, this is what you accuse me of?"

What was his reaction?

Moshe picked up his tent and moved it outside the encampment (see *Shermos* 33:7) to quell these allegations.

Moshe did the hardest — but also the most effective — thing to do when someone picks a fight: he walked away without uttering a word of response. The only way to nip *machlokes* in the bud is to just keep quiet.

A friend who is a very successful congregational rabbi shared a personal rule that he has imposed on himself, and has never violated in his many years in the rabbinate: If a congregant accuses him of something or says something inflammatory or disrespectful — which would give him every right to put the congregant in his place — he doesn't say a word in response. Invariably, the next Yom Kippur, or sometimes it takes five or ten Yom Kippurs, the congregant will approach him and say, "I apologize for talking that way to you."

It takes tremendous strength of character to remain quiet in the face of an attack, especially when the charges are outrageous, but if we want to avoid *machlokes*, we must find a way to do it.

Rav Yosef Shlomo Kahaneman, the Ponevezher Rav, was not only a genius and a pious person, but a lovable individual as well. He was perhaps the most effective fund-raiser among all *roshei yeshiva* in the 20th century, which is impossible if you are not a likable person.

The Ponevezher Rav would tell the story of a fund-raising trip during which a member of the London community approached him and start yelling at him and accusing him of horrendous misdeeds. The London Rabbinate was appalled at what happened, and they wanted to put the person in *cheirem* (excommunication). The Ponevezher Rav told the London Rabbinate that the Chofetz Chaim blessed him that he would be successful in every endeavor, except one: He would never succeed in a *machlokes*. He therefore urged the rabbis not to take any action against his accuser.

Yes, this takes tremendous fortitude, but there is no other choice. A family once approached Rav Shlomo Zalman Auerbach for guidance on how to extricate themselves from a *machlokes*.

The *pasuk* (*Tehillim* 38:14) says: וְאֲנִי כְחֹרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָעַי, וּבְאֵלִים לֹא יִפְתּוּ פִּי, and like a mute who does not open his mouth," replied Rav Shlomo Zalman. "The two parts of this *pasuk* are grammatically inconsistent. The part of the *pasuk* speaking of the deaf person is in first person: And I am like a deaf person; and the part about the mute is in third person: a mute who does not open his mouth.

This *pasuk* alludes to how a person can avoid *machlokes*," explained Rav Shlomo Zalman. "If a person who is accused or attacked says, 'I am like a deaf person who does not hear,' then the other side of the *machlokes* will become like a mute, because he won't have anyone to argue with."

If there's no partner to tango with, the dance is over.

משנה ד'
 ובירק: הקשואים, והדלועים, והאבטיחים, והמלפפונות;
 התפוחים, והאחרונים - חביבים גדולים וקטנים. רבי
 שמעון פטר את האחרונים בקטן: החביב בשקדים
 הקרים - פטר בשקדים; החביב בשקדים - פטר
 בקרים.

(7)
 רע
 וירע
 כ"ב

(8)

תסדר. וישמע משה ויפול על פניו (כמדבר ט"ז ד'), פירש"י מפני המחלוקת שכבר
 זה בידם סרחון רביעי חמאו בעגל וכו'. אף שמרע"ה המליץ בעד ישראל
 במעשה העגל ואמר לי צוית לא יהי לך (שמות כ"ג) ולא להם (דברי ג' י"א),
 אולם עכשיו שאמרו כי כל העדה כלם קדושים (כמדבר ט"ז ג') כלם שמעו אנכי
 ולא יהי לך (מ"ת קרח ד') א"כ חמאו למרע בחטא העגל ג"כ.

mark
 yuld

(9) 10-11 דרכה

ולא הרעותי את אחד מהם (ט"ז ט"ו)

לכאורה אין להתפאר במניעת עשוק רעה לאדם, כי אין בזה כל
 שבה ומעלה, ורעבת הנפש היא לכל אדם, ומי שעושה החיסר, היינו

שעושה רעה לזולתו הוא חוטא ועול, ואם כן, איך זבמה התפאר משה
 שלא עשה רעה לאחד מהם. (וע' מש"כ בפ' וישב בפסוק הילד איננו).
 אך אפשר לפרש זה, משום דלפי המובן מן הלשון ולא הרעותי את
 אחד מהם - שלא עשה רעה לאחד מהם, לפי מובן זה לא ידויק הלשון
 "את אחד מהם", כי לפי משפט הלשון במובן זה הי' צריך לומר ולא
 הרעותי לאחד מהם, שכן מושך אחריו הפעל "הרע", וכמו שאמר
 יעקב לבניו למה הרעותם לי (פ' מקץ, מ"ג ד') ולא למה הרעותם אותי,
 ובפרשה שמות (ה' כ"ב כ"ג) למה הרעות לעם הזה, הרע לעם הזה,
 ולא את העם, ובפרשה בהעלתך (י"א י"א) למה הרעות לעבדך, ולא
 את עבדך, ונעמי אמרה ושדי הרע לי (רות א' כ"א), ולא הרע אותי,
 וכן ביהושע (כ"ד כ') הרע לכם, ולא אתכם, וכן בתהלים (ק"ו
 ל"ב) וירע למשה בעבורם, ובנחמיה (ב' י') וירע להם, ועוד כהנה,
 ובכולם בלמ"ד השמוש.

אך אמנם מצינו פעם אחת את הלשון כמו כאן, במלת ההוראה
 "את", והוא בפרשה תבא (כ"ו ד') וירעו אותנו המצרים ויענונו, ולא
 כתיב וירעו לנו, והנה עם הבאור שם יתבאר גם כאן באר היטב.
 כי לפי המתבאר במדרשים, טרם החלו המצרים לענות את ישראל,
 רצו לצאת חובת יושר על מעשיהם לפני אנשי תבל, כי חשבו, שאם
 יענו אומה שלמה בלא כל עילה וסבה יתויקו אותם לרעים ואכזריים.
 משחיתי המדות ומשוללי רגשות אנושיות, כי איך יתכן לענות אומה
 שלמה על לא כל עון ועמל בידם, ולכן למען לצאת חובת הבריות
 השתדלו מקודם לחפש ולבדות על ישראל עונות בעילות ובלבולים שונים,
 כי הם רעים וחטאים מלאי און ועון וכדומה, ובהיות כן (כך חשבו להצטרק
 בפני הבריות) ובהיות כן, יש להם הצדק החפשי לשעבדם בעבודות
 קשות וכו'.

וזה היא כונת הלשון וירעו אותנו המצרים - שעשו אותנו לרעים,
 כלומר, שהכירו אותנו בעיני ישרי תבל לרעים, ועל כן מצאו התנצלות
 על מעשיהם לענות אותנו ולתת עלינו עבודה קשה, וכה יתבאר לנכון
 הלשון וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה.
 ומעתה יובן גם הפסוק שלפנינו ולשונו, שאמר להם משה, ולא הרעותי
 את אחד מהם - שלא הכרתתי את אחד מהם לאיש רע וחוטא, אך
 תמיד דנתנו והכרתנו לזכות ולטובה, כפי דקו"ל החוי דן את כל אדם
 לכף זכות (אבות).

הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם
 כרגע, ויש להבין למה אמר כרגע,
 ובאור החיים פירש שהגזירה בחטא מרגלים
 לא נמחלה שהי' גזר דין שיש עמו שבועה
 שאינו נקרע, אלא שנתארכה הגזירה עד
 שלא מת אחד פחות מבין ששים, וא"כ העדה
 כבר יש עליהם חיוב כלי', ומג' יוסוף להם
 עתה בחטא קרח, וכל הידוש הגזירה אינו
 אלא מה שיהי' כרגע, עכ"ל ד':

10
 פועל

ויש לומר עוד לפי דרכו ז"ל כי החטאים
 בני בחטא הרא' נינהו, הטא המרגלים
 הי' חסרון אמונה בה', וכאן הי' חסרון אמונה
 בדברי משה עברו על היסוד מ"ש (שמות
 י"ד) ויאמינו בה' ובמשה עבדו, ונחשב הטא

המרגלים חסרון אמונה בתורה שבכתב שכתוב
 (דברים א') פנו וסעו לכם ובואו הר האמורי
 ואל כל שכניו, וטא עדת קרח נחשב חסרון
 אמונה בתורה שבע"פ, והיינו לפמ"ש

המפרשים שאמרו שמשה עשה מדעתו והסכים
 הקב"ה על ידו, וזה פגם בתורה שבע"פ,
 שתורה שבע"פ היא דברי השי' ממש שכך
 פירוש תורה שבכתב, ולא שהחכמים עשו
 מדעתם והשי"ת הסכים לדבריהם, ומפורש

אמרז"ל (מכות כ"ג) שלשה דברים עשו ב"ד
 של מטה והסכימו ב"ד של מעלה, ומכלל
 שכל תורה שבע"פ לא כהאי גוונא היא אלא
 ממש דברי השי' [ובמק"א אמרנו שגם
 במרגלים כל חסרון האמונה הי' נמי בתורה

שבע"פ שיצאו לפרש פירוש אחר בדברי
 השי' פנו וסעו לכם, ולא קבלו דברי משה
 והי' הפגם בתורה שבע"פ אפי' יאמר לך
 על שמאל ימין והצד השות שביניהם שפגמו
 בתורה:

(4)

7
20

f of Israel should align themselves with the opponents of their legitimate leaders and accuse them of being responsible for their deaths!? Had they not witnessed, with their own eyes, how these wicked men were destroyed by Hashem, not by Moshe and Aharon? How perplexing and difficult it is to understand this reaction and response!

6 Immediately following the punishment from Heaven and the complaint of the Children of Israel, further punishment was visited upon the Children of Israel in the form of a *mageifah* (plague), which felled 14,000 people and was checked only by Aharon bringing the *ketores* (incense) into their midst, thereby providing atonement for the people. Apparently, even this catastrophe was not sufficient to convince the people that authentic and legitimate leadership belonged only to Moshe and Aharon.

11 However, immediately after these events, Hashem commanded 16 Moshe to take a staff from each tribe, provided by its leaders, each of whom inscribed his name on his staff, as did Aharon on the staff of Levi. These staffs were placed before the *Ohel Moed* (Tent of Meeting), and the people were told that G-d would give them a sign as to whom He had chosen to serve Him in the Sanctuary. The sign would be that the staff of the chosen one would blossom and bud, and bring forth almonds. Indeed, on the very next day, the staff of Aharon did precisely that, while the other staffs remained bare. Apparently, this satisfied the Children of Israel, and they no longer complained or questioned the authority of Moshe and Aharon. Indeed, this sign was so significant and important that Hashem commanded Moshe to store Aharon's staff for safekeeping for all time. The Torah tells us that it was originally placed in front of the Holy Ark and later stored away, together with a container of manna (*Horayos 12a*).

26 We must attempt, however, to understand why the miracles and Divine retribution left little impact on the people, while the blossoming and budding of Aharon's staff put their complaints and opposition to rest. Torah commentators have answered this question as follows: Miracles rarely have a lasting impact. They may capture the attention of people, arousing man's marvel and amazement momentarily, but they do not engage the mind or captivate the heart, nor do they convince people in any lasting

④

fashion. In general, Divine punishment is not an instrument that creates conviction in the minds and hearts of people. Punishment, harsh and unusual as it may be, does not instruct or influence. That is why the opening of the earth and the swallowing up of Korach and his followers, as well as the *mageifah*, did not convince the people that Korach was wrong and Moshe right. On the other hand, when the *matteh Aharon*, the staff of Aharon, blossomed and budded and produced fruit, that made a much greater impact on the people and convinced them of his legitimacy as the *Kohen Gadol*, the High Priest.

In Jewish history, this lesson has repeated itself time and time again. The hearts of the people are not captured by punishment, but are captivated by the growth and productivity of the exponents of a religious or political ideology and philosophy. The staff of Aharon itself teaches this lesson. When it originally swallowed

up the staffs of the Egyptian sorcerers, no one was impressed, but when it blossomed and budded, everybody was impressed! This lesson was taught not only to the Jewish people, in the aftermath of the rebellion, but serves as a lesson to *Klal Yisrael* for all time.

As Torah Jews in our generation, when we are confronted by rebellion against Torah authority by so many of our fellow Jews, threats of Divine punishment serve little purpose. Attention, however, is paid, and admiration, begrudging as it may be, is evoked, when the Torah community builds institutions, educates a generation and establishes homes and families that live lives — based on Torah — which are productive, decent and serve as models for society in general.

That is why we never instituted a remembrance for the awesome miracle of the earth opening its mouth to swallow up the rebels. We did, however, set aside the staff of Aharon *l'mishmeres*, "as a safekeeping" (17:25), in front of the Holy Ark to keep the lesson of positive growth and productivity fresh and meaningful forever in the conscience of *Klal Yisrael*.

THE EPISODE
 This recorded
 plained bitterly
 Hashem comma
 rock, and it wou
 his anger, inste
 decreed that be
 command litera
 punished, and w
 the Promised La

The Meshech
 Dvinsk, analyze
 offers a most te
 number of vari
 Hashem and the
 verse 8, where
 verse states: יָמַ
 ter." The Meshe
 Moshe had smi
 "Abundant wate
 but not in verse

When G-d tol
 rock, sufficient
 the verse separa
 with the word נָתַ
 indicates a clear

⑦